

Användning och medvetenhet i ditt land

Myndighetsstrategier som främjar användningen av och medvetenheten om stadgan inom lagstiftningen, förvaltningen, de brottsbekämpande organen och rättsväsendet

I regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter (MR-strategin, skr. 2016/17:29) bedömde regeringen att det fanns ett behov av att utvärdera stadgans tillämpning. Uppsala universitet fick 2017 i uppdrag att kartlägga stadgans tillämpning. Bland annat innebar uppdraget att belysa i vilka fall och hur stadgan tillämpas av domstolar inklusive statistik på antal domar där en hänvisning till stadgan gjorts. Uppdraget, som redovisades den 31 december 2017 och genomfördes i dialog med bland annat Domstolsverket, visade på att flera domstolar hade tillämpat stadgan vid ett antal tillfällen. En hänvisning till stadgan görs i regel i samband med att EKMR och/eller annan EU-rätt berörs. Det är några få artiklar som tillämpats i större utsträckning. Det rör sig om förbudet mot dubbelbestraffning (artikel 50) och andra processuella rättigheter.

Inom ramen för regeringens MR-strategi (se ovan) har Uppsala universitet fått i uppdrag att ta fram kompetensutvecklingsinsatser för statligt anställda. Universitetet erbjuder kostnadsfria utbildningsprogram både på webben och förlagda på enskilda myndigheter. Utbildningar innefattar bl.a. stadgans tillämpning.

Domstolsverket bidrar till kunskap gällande stadgans tillämpning i Sverige genom det EU-rättsliga nyhetsbrev som ges ut 10 ggr/år. Det huvudsakliga syftet med nyhetsbrevet är att lyfta fram och belysa EU-rättens betydelse genom en selektiv bevakning av EU-domstolens praxis samt en bevakning av och rapportering om svenska domstolarnas tillämpning av EU-rätt. Det är givetvis så att EU-domstolens praxis har stor betydelse för tillämpning av unionsrätten. Det råder därmed ingen tvekan om att praxisen från EU-domstolen även påverkar det materiella innehållet i stadgans rättigheter. I detta sammanhang utgör Nyhetsbrevet om EU-rätt, framför allt genom sin bevakningsfunktion av relevant praxis från EU-domstolen, således ett viktigt instrument som är ägnat att höja kunskapen om EU-rätten och därmed även om stadgans grundläggande rättigheter för berörd personal inom Sveriges Domstolar samt för allmänheten i stort. Den omständigheten att EU-domstolen har en mycket extensiv syn på EU-rättens och därmed även stadgans tillämpningsområde talar ännu starkare för att det är viktigt med en löpande bevakning och en allmän orientering om de från svenskt domstolsperspektiv viktigaste/ledande avgöranden på EU-rättens område. Detta eftersom det handlar om ett dynamiskt rättsområde som är under ständig utveckling.

På sidan med juridisk länksamling om mänskliga rättigheter på Sveriges Domstolarnas intranät finns information om alla relevanta organ, institutioner samt dokument eller rättsakter på området för de mänskliga rättigheterna. Genom att tillhandahålla denna information säkerställer Domstolsverket att personalen inom Sveriges Domstolar har en fullgod och kontinuerligt uppdaterad tillgång till en databank med den viktigaste informationen om stadgan samt andra relevanta regelverk med anknytning till mänskliga rättigheter.

Domstolsakademien och Enheten för lärande ansvarar för kompetensutvecklingen för anställda inom Sveriges Domstolar. Det handlar både om utbildning som rör den dömande verksamheten för ordinarie domare, tekniska råd, fiskaler, notarier, föredragande och beredningsjurister och om utbildning som ligger utanför den dömande verksamheten. Utbildningarna behandlar en rad olika ämnesområden såsom straffrätt, familjerätt, processrätt, mark- och miljö rätt, skatterätt, socialförsäkringsrätt, migrationsrätt samt processrätt och förvaltningsprocessrätt. Därtill erbjuds bl.a. anpassade utbildningar för t.ex. chefer och domstolshandläggare. Stadgan förekommer i utbildningar både direkt (genom utbildningspass om stadgan i sig) och indirekt (genom att vävas in då stadgan och det mänskliga rättighetsperspektivet är av relevans för ämnet som behandlas på kursen). Som exempel kan ges kurserna för blivande domare där det ingår en grundläggande genomgång av stadgan och dess relation till Europakonventionen, då bl.a. artiklarna, praxis och domsskrivning behandlas.

Deltagarna får även utbildning i hur man söker i EU-rättsliga databaser. För ordinarie domare finns bl.a. en e-utbildning i Europarätt där stadgan tas upp och den genomsyrar även kurser som har getts inom andra ämnesområden, såsom t.ex. straffrätt och förvaltningsprocessrätt. Stadgan uppmärksammas även i anslutning till Europaresor för både ordinarie domare och domare som är under utbildning. Resorna innehåller bl.a. besök vid EU-domstolen och Europadomstolen. För övriga medarbetare på domstolarna samt i det utbildningsutbud som avser samtliga personalkategorier behandlas stadgan i ett stort antal kurser. Som exempel kan nämnas baskurs för nyanställda och i kurser om bemötande, media, GDPR, tolkanvändning, jämställdhet samt offentlighet och sekretess.

Verktyg för att bättre förstå stadgan och när den gäller

yrkesverksamma (lagstiftare, förvaltningen, brottsbekämpande myndigheter, rättsväsendet, rättstillämpare)
privatpersoner

Användning och främjande av verktyg som rör stadgan och som har utvecklats av andra EU-länder eller andra aktörer i EU

Handboken "Fundamental Rights Training for Border Guards" (Frontex, 2013), i vilken EU-stadgan omnämns som ett verktyg för att förstärka tanken om ömsesidig respekt och samarbete, används i Frontex-utbildning där personal från Polismyndighetens gränsverksamhet deltar.

Samarbete med berörda parter för att främja användningen av och medvetenheten om EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna

Exempel på samarbete mellan människorättsförsvare och nationella myndigheter för att öka medvetenheten om och användningen av stadgan

Exempel på samarbete mellan nationella myndigheter och den akademiska världen vilket bidrar till att öka medvetenheten om och användningen av stadgan

Så som har nämnts ovan har Uppsala universitet i uppdrag att ta fram kompetensutvecklingsinsatser om mänskliga rättigheter för statliga anställda. Inom ramen för uppdraget erbjuder universitetet verksamhetsanpassade utbildningar för myndigheter. I framtagandet av sådana utbildningsinsatser har universitetet en nära dialog med berörd myndighet. Mer information om de utbildningsinsatser som Uppsala universitet erbjuder finns på <https://mr-forum.se/>

Exempel på icke-statliga initiativ som främjar användningen av och medvetenheten om stadgan i ditt land

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.